

BEVOEGDHEIDSCONFLICT

Meteen na het arrest van de Raad van State volgt het arrest van het Hof van
Cassatie nr. C.02.0552.N van 13 juni 2003

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 110.592 van 24 september 2002
in de zaak A. 122.195/XII-3564.**

In zake : de NV ISS,
die woonplaats kiest bij
advocaat C. De Wolf,
kantoor houdende te Maarkedal,
Etikhovestraat 6

tegen :

de UNIVERSITAIRE INSTELLING ANTWERPEN, die optreedt
voor het UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS ANTWERPEN,
die woonplaats kiest bij
advocaten J. Ghysels en P. Flamey,
kantoor houdende te Brussel,
Aarlenstraat 25.

DE VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER,

Gezien het verzoekschrift dat de NV Iss op 10 juni 2002 heeft
ingediend om de nietigverklaring te vorderen van
“de beslissing van onbekende datum van het Beheersorgaan-Universitair Ziekenhuis
Antwerpen om bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking
een 'tijdelijke' aannemingsovereenkomst voor dienstverlening voor de dagelijkse
schoonmaak en het verwijderen van het vuil linnen en het afval van het ziekenhuis
met Belanghebbende partij af te sluiten”;

Gezien het arrest nr. 108.092 van 19 juni 2002 waarbij de
vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de
tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing wordt afgewezen;

Gezien het verzoekschrift tot voortzetting van de procedure van
de verzoekende partij;

Gezien het verslag opgesteld door eerste auditeur J. Stevens, op
grond van artikel 94 van het besluit van de regent van 23 augustus 1948 tot regeling
van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 17 juli 2002, houdende bevel tot neerlegging van het verslag en waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 3 september 2002;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen;

Gehoord het verslag van kamervoorzitter D. Verbiest;

Gehoord de opmerkingen van advocaat C. De Wolf, die verschijnt voor de verzoekende partij, en van advocaat J. Ghysels, die verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het eensluidend advies van eerste auditeur J. Stevens;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Over de gegevens van de zaak.

Overwegende dat de gegevens van de zaak kunnen worden samengevat als volgt :

1.1. Na een beperkte offerteaanvraag besliste het directiecomité van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen een opdracht betreffende schoonmaak en verwijderen van vuil linnen en afval toe te wijzen aan de BVBA Milo Schoonmaak.

1.2. Die beslissing van 23 oktober 2000, bevestigd op 4 december 2000, werd, na door de Raad van State bij arrest nr. 91.698 van 19 december 2000 in haar tenuitvoerlegging te zijn geschorst, vernietigd bij arrest nr. 102.777 van 22 januari 2002.

Bij arrest nr. 93.677 van 1 maart 2001 wees de Raad van State het verzoek af tot intrekking van het voormelde schorsingsarrest nr. 91.698.

De voormelde toewijzingsbeslissing was op 18 december 2000 betekend aan de BVBA Milo Schoonmaak.

1.3. Op 7 mei 2002 besliste het Beheersorgaan van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen “een algemene offerteaanvraag uit te schrijven voor de overeenkomst voor de dagelijkse schoonmaak en het verwijderen van het vuil linnen en het afval van het ziekenhuis, met ingang van 1 januari 2003, voor een vaste periode van 2 jaar met 3 mogelijke verlengingen van telkens 1 jaar, om te eindigen op uiterlijk 31 december 2007”.

Die beslissing werd door de Raad van State bij arrest nr. 108.093 van 19 juni 2002 bij uiterst dringende noodzakelijkheid in haar tenuitvoerlegging geschorst.

1.4. De verzoekende partij vorderde voor de rechtbank van eerste aanleg van het gerechtelijke arrondissement Antwerpen bij dagvaarding van 14 maart 2001 de vernietiging van de overeenkomst die volgens haar was ontstaan op grond van de toewijzingsbeslissing die betekend was op 18 december 2000. Zij vorderde tevens in kort geding bij dagvaarding van 22 december 2000 om verbod op te leggen uitvoeringsdaden te stellen in het kader van de voormelde overeenkomst. Het kort geding is hangende voor het Hof van Beroep te Antwerpen.

1.5. In een conclusie ten gronde in het voormelde geding voor de rechtbank van eerste aanleg, bij brief van 30 april 2002 medegedeeld aan de raadsman van de verzoekende partij -en zulks daarin voor het eerst, zoals de verzoekende partij beweert en daarin niet wordt tegengesproken- werd aangevoerd dat de vordering aldaar zonder voorwerp is aangezien de voormelde overeenkomst “nooit werd uitgevoerd” omdat “tot op heden het oude contract van de schoonmaak tijdelijk werd verlengd”.

1.6. Bij brief van 29 december 2000, aan de BVBA Milo Schoonmaak gericht en door haar zaakvoerder “voor akkoord” ondertekend, had de afgevaardigd-bestuurder van het Universitair Ziekenhuis geschreven hetgeen volgt :

“Gelet op de lopende procedures m.b.t. de 'vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid' ingesteld door ISS Servisystem Belgium nv bij de Raad van State en de dagvaarding in kortgeding eveneens ingesteld op verzoek van de firma ISS bij de Rechtbank van Eerste Aanleg van het Gerechtelijk Arrondissement Antwerpen, verzoek ik u de bestaande overeenkomst voor de schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen, welke normaliter eindigt 31 december 2000 voor onbepaalde termijn en met een vooropzegging van 1 maand te willen verlengen. De verlenging van de huidige overeenkomst geschiedt vanzelfsprekend tegen de

nu geldende voorwaarden en volgens de bepalingen van het lastenboek UZA/HED/95.47. Mag ik u verzoeken mij dit schrijven per kerende te willen bevestigen”.

Die “tijdelijke verlenging” was bevestigd door de afgevaardigd-bestuurder in een brief van 14 januari 2001 aan de zaakvoerder van de BVBA Milo Schoonmaak en wel als volgt :

“Voor de goede orde bevestig ik hierbij de reeds eerder verstrekte tijdelijke verlenging van de oude, bestaande overeenkomst met uw firma voor de schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen en dit in afwachting van de afhandeling van de zaak voor de Raad van State betreffende het annulatieberoep dat de firma ISS had ingesteld tegen de toewijzingsbeslissing met het oog op de gunning van het nieuwe contract.

Deze bevestiging geldt eveneens in afwachting van de rechtsgevolgen van een gebeurlijke vernietiging van de toewijzingsbeslissing door de Raad van State, opnieuw voor onbepaalde tijd en precair, rekening houdend met de beginselen van de veranderlijkheid en de continuïteit van de waarborg tot verzekering van de openbare dienstverlening van het Universitair Ziekenhuis;

Dit schrijven wordt u gericht onder alle voorbehoud en zonder enige nadelige erkenning”.

Deze beslissing werd op 12 februari 2001 bekrachtigd door het beheersorgaan van het Universitair ziekenhuis. Aan deze verlenging werd door de verwerende partij een einde gesteld bij brief van 23 juli 2002, die opzegging inhoudt per 30 september 2002.

1.7. In het huidig geding kan dienvolgens worden verwezen naar drie overeenkomsten tussen de verwerende partij en de BVBA Milo Schoonmaak : vooreerst de overeenkomst die normalerwijze een einde nam op 31 december 2000 (hierna : overeenkomst 'A'), voorts de overeenkomst die door de betekening van 18 december 2000 kan zijn ontstaan (hierna : overeenkomst 'B') en ten slotte de overeenkomst waaraan de te dezen bestreden toewijzingsbeslissing ten grondslag ligt en die eindigt op 30 september 2002 (hierna : overeenkomst 'C').

2. Voorwerp en belang.

2.1. Overwegende dat de verwerende partij ter terechtzitting het voorwerp van het geding en het belang van de verzoekende partij in twijfel trekt, verwijzende, eensdeels, naar de opzegging, bij brief van 23 juli 2002 aan de BVBA Milo, van de tijdelijke verlenging (C) van de schoonmaakovereenkomst (A), waarbij de samenwerking beëindigd dient te worden op 30 september 2002 en, anderdeels, naar een andere brief van 23 juli 2002 waarbij aan de verzoekende partij

wordt medegedeeld dat een opdracht voor de dagelijkse schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval aan haar wordt toegewezen met ingang van 1 oktober 2002, voor een periode van drie jaar en volgens het bestek UZA/AD/00.054;

2.2. Overwegende dat dit verweer niet wordt aanvaard; dat vooreerst de bestreden beslissing niet is ingetrokken en zelfs nog gevolgen heeft tot en met 30 september 2002 zodat de voorliggende vordering wel degelijk een voorwerp heeft; dat voorts het beroep strekt tot de nietigverklaring van een toewijzingsbeslissing, een afsplitsbare bestuurshandeling, waardoor de verzoekende partij is voorbijgegaan; dat die partij aan dat voorbijgaan een gekwalificeerd moreel belang ontleent dat gediend wordt, en spijs de overeenkomst (C) en haar uitvoering, gediend blijft worden door een nietigverklaring van de toewijzing;

3. Ten gronde.

3.1. Overwegende dat de verzoekende partij in een eerste middel de schending aanvoert van artikel 17, § 2, van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, doordat, in zoverre de dienstverlening van de BVBA Milo Schoonmaak wordt uitgevoerd op een andere contractuele grondslag dan de aannemingsovereenkomst (B), totstandgekomen door de betekening van de toewijzingsbeslissing op 18 december 2000, de toewijzingsbeslissing die ten grondslag ligt aan deze aannemingsovereenkomst (C) niet kan worden ingepast in een van de rechtsgronden die zijn opgenomen in het voormelde artikel zodat geen juridische mogelijkheid voorhanden was om een dergelijke beslissing te nemen, meer bepaald op grond van een onderhandelingsprocedure zonder naleving van bekendmakingsregels;

3.2. Overwegende dat met de voormelde betekening van 18 december 2000 van de opdracht aan de BVBA Milo Schoonmaak, de verwerende partij op zijn minst de wil heeft geuit om de vorige, toen lopende, overeenkomst (A) met de BVBA Milo Schoonmaak niet te verlengen, maar daarentegen een nieuwe overeenkomst (B) te doen totstandkomen; dat daarbij de verwerende partij onder de toepassing viel van artikel 117 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken, luidens welke bepaling de opdracht

gegrond is wanneer aan de gekozen inschrijver kennis is gegeven van de goedkeuring van zijn offerte; dat de bewoordingen van de brief van 29 december 2000 aan de BVBA Milo Schoonmaak en waarin sprake is van een “verlenging van de huidige overeenkomst” -bedoeld wordt overeenkomst (A)- moeilijk te verenigen zijn met de toepassing van dat artikel; dat immers bezwaarlijk een overeenkomst kan worden verlengd betreffende een overheidsopdracht waaromtrent reeds impliciet maar zeker de wil lijkt geuit om deze te beëindigen; dat dienvolgens, aangezien de verwerende partij in de hoger beschreven rechtsstrijd de door de BVBA Milo Schoonmaak verstrekte dienstverlening in elk geval als uitvoering ziet van een lopende overeenkomst (C) en deze is opgezegd teneinde ze te doen eindigen op 30 september 2002, die overeenkomst (C) als een nieuwe overeenkomst moet worden aangemerkt, waaraan een beslissing voorafging die een overheidsopdracht toeweest; dat overigens evenmin van een eenzijdige verlenging sprake kan zijn, nu de BVBA Milo Schoonmaak daartoe uitdrukkelijk om haar akkoord werd gevraagd;

Overwegende dat aldus de bestreden beslissing aan de BVBA Milo Schoonmaak een nieuwe overheidsopdracht toewijst voor een onbepaalde tijd; dat de bij die toewijzing gevolgde procedure, zonder enige bekendmaking of beroep op mededinging, niet kan worden ingepast in een van de gevallen, bepaald in het voormelde artikel 17, § 2, waarin bij onderhandelingsprocedure kan worden gehandeld zonder naleving van bekendmakingsregels; dat zulks genoegzaam blijkt uit hetgeen voorafgaat; dat overigens ter terechtzitting door de verwerende partij ook niet wordt gepoogd het tegendeel aan te tonen; dat het middel kennelijk gegrond is;

3.3. Overwegende dat het beroep kennelijk gegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt de beslissing van 29 december 2000 van de afgevaardigd-bestuurder van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen, door hem bevestigd bij brief van 14 januari 2001 en bekrachtigd door het Beheersorgaan van dat ziekenhuis op 12 februari 2001, tot “verlenging”, voor onbepaalde termijn en met een opzeg van een maand, van de “bestaande overeenkomst” met de BVBA Milo Schoonmaak voor de schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval van het

Universitair Ziekenhuis tegen de geldende voorwaarden en volgens de bepalingen van het lastenboek UZA/HED/95.47.

Artikel 2.

De kosten van de vordering tot schorsing, bepaald op 175 euro, komen ten laste van de verwerende partij.

Het door de verzoekende partij ten onrechte gekweten zegelrecht van 350 euro dient haar te worden terugbetaald.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op vierentwintig september 2002, door :

de H.	D. VERBIEST,	kamervoorzitter,
Mevr.	S. DOMS,	griffier.

De griffier,

De voorzitter,

S. DOMS.

D. VERBIEST.

Wij, ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, doen te weten :
Het Hof van Cassatie,
zetelende te Brussel,
heeft het volgende arrest uitgesproken :

in zake :
Nr C.02.0552.N

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.02.0552.N

UNIVERSITAIRE INSTELLING ANTWERPEN, met zetel te 2650
Edegem, Wilrijkstraat, 10,

eiseres tot cassatie,

vertegenwoordigd door mr. Paul Wouters, advocaat bij het Hof van Cassatie,
kantoor houdende te 1050 Brussel, Vilain XIII straat, 17, alwaar keuze van
woonplaats wordt gedaan,

tegen

1.ISS, naamloze vennootschap, met maatschappelijke zetel te 1800 Vilvoorde,
Steenstraat, 20,

verweester in cassatie,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van
Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat, 6, alwaar
keuze van woonplaats wordt gedaan,

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

2. **MILO SCHOONMAAK**, besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met zetel te 2660 Hoboken, Smallandlaan, 1, verweester in cassatie, minstens opgeroepen tot bindendverklaring van het arrest.

I. Bestreden uitspraak

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 24 september 2002 gewezen door de Raad van State, afdeling administratie.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer Ernest Waûters heeft verslag uitgebracht

Advocaat-generaal Guido Bresseleers heeft geconcludeerd.

III. Feiten

Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijken de volgende feiten :

1. De verweester sub 1 vorderde voor de Raad van State, afdeling administratie, de schorsing bij hoogdringendheid van de beslissing van onbekende datum van het Beheersorgaan van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen om bij de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking een "tijdelijke" aannemingsovereenkomst voor dienstverlening voor de dagelijkse schoonmaak en het verwijderen van vuil linnen en het afval met de verweester sub 2 te sluiten.

2. Eiseres heeft in die procedure van schorsing bij hoogdringendheid een exceptie van onbevoegdheid van de Raad van State opgeworpen omdat de aanpassing van de contractuele voorwaarden van een lopend contract geen gunningbeslissing uitmaakt die vatbaar is voor een rechtsvordering bij de Raad van State.

3. De Raad van State heeft bij arrest nummer 108.092 van 19 juni 2002 die vordering van de verweester sub 1 afgewezen.

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

4. Vervolgens heeft de verweerster sub 1 om de voortzetting van de eveneens door haar ingestelde annulatieprocedure verzocht.

5. Daarna heeft de Eerste Auditeur in zijn verslag het initiatief genomen om de procedure voort te zetten overeenkomstig artikel 94 van het regentsbesluit van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State.

6. Het bestreden arrest vernietigt de beslissing van 29 december 2000 van de afgevaardigd bestuurder van eiseres, door hem bevestigd bij brief van 14 januari 2001 en bekrachtigd door het beheersorgaan van voormeld ziekenhuis bij brief van 12 februari 2001. Die vernietigde beslissing verlengde voor onbepaalde termijn, met opzeggingstermijn van een maand, de bestaande overeenkomst met de verweerster sub 2 voor de schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval van eiseres tegen de geldende voorwaarden en volgens het lastenboek UZA/HED/95.47.

IV. Middel

Eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Enige middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- *de artikelen 144 en 145 van de gecoördineerde Grondwet;*
- *de artikelen 1134, 1135, 1319, 1320, 1321 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek;*
- *de artikelen 7, 14 en 33 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 12 januari 1973;*
- *artikel 94 van het Besluit van de regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State;*
- *algemeen rechtsbeginsel houdende de rechten van verdediging.*

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

Aangevochten beslissing*Het bestreden arrest besluit :**"Artikel 1.*

Vernietigd wordt de beslissing van 29 december 2000 van de afgevaardigd bestuurder van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen, door hem bevestigd bij brief van 14 januari 2001 en bekrachtigd door het beheersorgaan van dat ziekenhuis op 12 februari 2001, tot 'verlenging', voor onbepaalde termijn en met een opzeg van een maand, van de 'bestaande overeenkomst' met de bvba Milo Schoonmaak voor de schoonmaak en het verzamelen van vuil linnen en afval van het Universitair Ziekenhuis tegen de geldende voorwaarden en volgens de bepalingen van het lastenboek UZA/HED/95.47.

Artikel 2.

De kosten van de vordering tot schorsing, bepaald op 175 euro komen ten laste van (eiseres).

Het door (verweerster) ten onrechte gekweten zegelrecht van 350 euro dient haar te worden terugbetaald".

Op grond van de motieven :

"3. 1 (...) dat (verweerster) in een eerste middel de schending aanvoert van artikel 17, § 2, van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, doordat, in zoverre de dienstverlening van bvba Milo Schoonmaak wordt uitgevoerd op een andere contractuele grondslag dan de aannemingsovereenkomst (B), totstandgekomen door de betekening van de toewijzingsbeslissing op 18 december 2000, de toewijzingsbeslissing die ten grondslag ligt aan deze aannemingsovereenkomst (C) niet kan worden ingepast in een van de rechtsgronden die zijn opgenomen in het voormelde artikel zodat geen juridische mogelijkheid voorhanden was om een dergelijke beslissing te nemen, meer bepaald op grond van een onderhandelings-procedure zonder naleving van bekendmakingsregels;

3.2 (...) dat met de voormelde betekening van 18 december 2000 van de opdracht aan de bvba Milo Schoonmaak, (eiseres) op zijn minst (haar) wil

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

heeft geuit om de vorige, toen lopende overeenkomst (A) met de bvba Milo Schoonmaak niet te verlengen, maar daarentegen een nieuwe overeenkomst (B) te doen totstandkomen; dat daarbij (eiseres) onder de toepassing viel van artikel 117 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken, luidens welke bepaling de opdracht gegund is wanneer aan de gekozen inschrijver kennis is gegeven van de goedkeuring van zijn offerte; dat de bewoordingen van de brief van 29 december 2000 aan de bvba Milo Schoonmaak en waarin sprake is van een 'verlenging van de huidige overeenkomst' - bedoeld wordt overeenkomst (A) - moeilijk te verenigen zijn met de toepassing van dat artikel; dat immers bezwaarlijk een overeenkomst kan worden verlengd betreffende een overheidsopdracht waaromtrent reeds impliciet maar zeker de wil lijkt geuit om deze te beëindigen; dat dienvolgens, aangezien (eiseres) in de hoger beschreven rechtsstrijd de door de bvba Milo Schoonmaak verstrekte dienstverlening in elk geval als uitvoering ziet van een lopende overeenkomst (C) en deze is opgezegd teneinde ze te doen eindigen op 30 september 2002, die overeenkomst (C) als een nieuwe overeenkomst moet worden aangemerkt, waarvan een beslissing voorafging die een overheidsopdracht toeweest; dat overigens evenmin van een eenzijdige verlenging sprake kan zijn, nu de bvba Milo Schoonmaak daartoe uitdrukkelijk om haar akkoord werd gevraagd; (...) dat aldus de bestreden beslissing aan de bvba Milo Schoonmaak een nieuwe overheidsopdracht toewijst voor een onbepaalde tijd; dat de bij die toewijzing gevolgde procedure, zonder enige bekendmaking of beroep op mededinging, niet kan worden ingepast in een van de gevallen, bepaald in het voormelde artikel 17, § 2, waarin bij onderhandelingsprocedure kan worden gehandeld zonder naleving van bekendmakingsregels; dat zulks genoegzaam blijkt uit hetgeen voorafgaat; dat overigens ter terechtzitting door (eiseres) ook niet wordt gepoogd het tegendeel aan te tonen; dat het middel kennelijk gegrond is".

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

Grieven

De Raad van State, afdeling administratie doet, op grond van artikel 14, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, uitspraak bij wege van arresten, over de beroepen tot nietigverklaring wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of afwending van macht, ingesteld tegen de akten van de onderscheiden administratieve overheden.

Dergelijke akten van onderscheiden administratieve overheden kunnen enkel eenzijdige akten zijn die zich opdringen aan een rechtsonderhorige als zijnde de uitdrukking van de openbare macht waarmee die onderscheiden administratieve overheden krachtens de wet of in uitvoering ervan zijn bekleed, maar niet rechtshandelingen die zich opdringen aan een rechtsonderhorige in uitvoering van een met hem gesloten contract.

De Raad van State is niet noodzakelijk bevoegd om de enige reden dat het beroep tot nietigverklaring, naar zijn bewoordingen tot vernietiging van een administratieve beslissing strekt, maar diens bevoegdheid wordt bepaald door het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het verzoek tot nietigverklaring.

In onderhavig geval was de Raad van State gevat door de exceptie van onbevoegdheid opgeworpen door eiseres in haar "nota van verwerende partij" neergelegd ter griffie van de Raad van State op 13 juni 2002 in de procedure gekend onder nr. G/A 122.195/XII-3564 luidend als volgt : "Vast staat dat de beslissing houdende verlenging van het bestaande contract met Milo reeds eind december 2000 werd genomen door de afgevaardigd bestuurder (stuk 2 van het administratief dossier). Dat aldus de verlenging van het 'bestaande contract' dient beschouwd te worden als een aanpassing van de contractuele voorwaarden van een lopend contract (dat afliep op 31 december 2000). Dat in feite in casu toepassing gemaakt werd van het recht van contractpartijen om de contractvoorwaarden aan te passen aan de nieuwe omstandigheden (rebus sic stantibus). Zulk een beslissing tot aanpassing van de contractuele voorwaarden, maakt geen nieuwe gunningsbeslissing uit, die vatbaar zou zijn voor een rechtsvordering bij de Raad van State. De afwikkeling van een tot

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

stand gekomen overheidscontract ontsnapt aan het toezicht van de Raad van State. De voorliggende vordering dan ook kennelijk onontvankelijk is, gezien de Raad van State niet gerechtigd is tussen te komen in de afwikkeling van een contractuele relatie".

De Raad van State blijft, ondanks de toegepaste procedure zoals voorzien in artikel 94 van de procedure-regeling, door deze schriftelijk opgeworpen exceptie gevat.

Partijen Zijn krachtens de artikelen 1134 en 1135 van het Burgerlijk Wetboek gerechtigd met wederzijdse toestemming hun contractuele relatie te wijzigen, zonder daarom een nieuwe overeenkomst te moeten aangaan. Dit is het geval wanneer partijen in onderling overleg overeenkomen hun bestaande overeenkomst aan dezelfde voorwaarden tijdelijk te verlengen voor onbepaalde duur met een vooropzeg van 1 maand.

Alsdan behoort het geschil lopende over de rechten en verplichtingen die in een en hetzelfde, weliswaar tijdelijk verlengde contract van leveringen, werken en diensten zelf hun oorsprong vinden, als zodanig tot de bevoegdheid van de gewone rechter met toepassing van de artikelen 144 en 145 van de gecoördineerde Grondwet.

Uit het voorgaande volgt dat het bestreden arrest, gevat zijnde door een door eiseres in haar nota van verwerende partij opgeworpen exceptie van onbevoegdheid (schending van artikel 94 van de procedure-regeling ingevoerd door het Besluit van de regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging vóór de afdeling administratie van de Raad van State en het algemeen rechtsbeginsel houdende de rechten van verdediging), zich enkel bevoegd heeft kunnen verklaren dan mits miskenning van de bewijskracht van de termen van de aangehaalde briefwisseling van 29 december 2000 en 14 januari 2001 waarbij eiseres en de bvba Milo Schoonmaak in onderling overleg enkel overeenkwamen hun bestaande overeenkomst te wijzigen door deze tijdelijk te verlengen voor onbepaalde duur mits een vooropzeg van 1 maand aan dezelfde voorwaarden in plaats van een nieuwe overeenkomst te sluiten (schending van de artikelen 1319, 1320, 1321 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) en het geschil lopende over de rechten en verplichtingen,

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

die uit één en dezelfde, weliswaar tijdelijk verlengde overeenkomst voortspruiten, tot de uitsluitende bevoegdheid behoren van de gewone rechtbanken (schending van de artikelen 144 en 145 van de gecoördineerde Grondwet, de artikelen 1134, 1135 van het Burgerlijk Wetboek en de artikelen 7, 14 en 33 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State).

V. Beslissing van het Hof

1. Memorie van wederantwoord

Overwegende dat artikel 1, aanhef, van het regentsbesluit van 23 augustus 1948 tot vaststelling van de formaliteiten en termijnen inzake cassatieberoep tegen de arresten van de Raad van State bepaalt dat behoudens de in dit artikel vermelde afwijkingen, de vormen en termijnen die gelden voor de cassatieprocedure in burgerlijke zaken, van toepassing zijn op de cassatieberoepen die tegen de arresten van de Raad van State worden ingesteld;

Dat dit artikel onder littera e) bepaalt dat de termijn die is voorgeschreven bij artikel 17 van de wet van 25 februari 1925, thans artikel 1094 van het Gerechtelijk Wetboek, wordt gebracht op vijftien dagen;

Overwegende dat de memorie van antwoord aan eiseres werd betekend op 21 november 2002;

Dat de memorie van wederantwoord ter griffie van het Hof werd neergelegd op 20 december 2002, hetzij buiten de voormelde termijn;

Dat het Hof op de memorie van wederantwoord dienvolgens geen acht slaat;

2. Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Overwegende dat, krachtens de artikelen 33 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en 609, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek, het Hof van Cassatie uitspraak doet over het cassatieberoep tegen de arresten waarbij de afdeling administratie van de Raad van State beslist van de

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

vordering geen kennis te kunnen nemen omdat die kennisneming tot de bevoegdheid van de rechterlijke overheden behoort en tegen de arresten waarbij die afdeling afwijzend beschikt op een exceptie van onbevoegdheid op grond dat de eis tot de bevoegdheid van die overheden behoort;

Dat een beslissing van de Raad van State dat hij bevoegd is om van een vordering kennis te nemen, zonder zich daarbij te moeten uitspreken over een exceptie van onbevoegdheid, niet voor cassatieberoep vatbaar is;

Overwegende dat artikel 94, eerste lid, van het regentsbesluit van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State bepaalt dat, wanneer na inzage van het administratief dossier blijkt dat de vordering kennelijk gegrond is, het aangewezen lid van het auditoraat overeenkomstig artikel 12 van dit besluit onmiddellijk verslag uitbrengt aan de voorzitter van de kamer waarbij de zaak aanhangig is;

Dat het tweede lid van dit artikel bepaalt dat het derde en vierde lid van artikel 93 van dit besluit toepasselijk zijn;

Dat overeenkomstig die leden van artikel 93 de verzoeker, de tegenpartij en de tussenkomende partij door de voorzitter op korte termijn en uiterlijk de tiende dag na de neerlegging van het verslag worden opgeroepen om voor hem te verschijnen, het verslag bij de oproeping wordt gevoegd en de voorzitter onverwijld uitspraak doet, na de partijen en de auditeur te hebben gehoord;

Dat die speciale procedure geen bepalingen bevat over het neerleggen van een memorie;

Dat de procedure van schorsing wegens hoogdringendheid zich bevindt in het dossier van de annulatieprocedure;

Dat in de annulatieprocedure overeenkomstig voormeld artikel 94, de voorzitter en de auditeur kennis nemen van het hele administratief dossier, waarvan ook de partijen kunnen kennis nemen;

Dat uit het voorgaande volgt dat een exceptie van onbevoegdheid die is opgeworpen in het administratief kort geding tot schorsing van de

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

administratieve handeling, ook geldt als opgeworpen in de annulatieprocedure overeenkomstig voormeld artikel 94;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat eiseres in de procedure van schorsing wegens hoogdringendheid een "nota van verwerende partij in een procedure tot schorsing van tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid" heeft neergelegd waarin wordt aangevoerd : "exceptie van onbevoegdheid van de Raad van State aangezien enkel de rechter van het contract bevoegd is" en dat de burgerlijke rechter bevoegd is;

Dat het bestreden arrest dat is gewezen met toepassing van artikel 94 van het regentsbesluit van 23 augustus 1948 aldus uitspraak doet over de door eiseres opgeworpen exceptie van onbevoegdheid, mitsdien vatbaar is voor cassatieberoep;

Dat het middel van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep moet worden verworpen;

3. Middel

Overwegende dat het arrest oordeelt dat eiseres het oorspronkelijke contract dat eindigde op 31 december 2000, niet heeft verlengd maar een beslissing heeft genomen tot een nieuwe overheidsopdracht, niet op grond van een uitlegging van de tekst van de brieven van eiseres van 29 december 2000 en 14 januari 2001, maar op grond van de gevolgen ervan wegens de beëindiging van het oorspronkelijke contract ingevolge de beslissing van eiseres van 23 oktober 2000 om een beperkte offerteaanvraag uit te schrijven;

Dat het middel, in zoverre het de schending van de artikelen de 1319, 1320, 1321 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek aanvoert, berust op een onjuiste lezing van het arrest;

Overwegende verder dat het middel de onbevoegdheid van de Raad van State aanvoert op grond dat :

1. voor de bepaling van zijn bevoegdheid, het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het verzoek tot nietigverklaring bepalend is;

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

2. het werkelijk voorwerp van het verzoek tot nietigverklaring de rechten en verplichtingen zijn die voortvloeien uit het verlengde contract van leveringen, werken en diensten;

Overwegende dat het bestreden arrest in feite oordeelt dat de brieven van 29 december 2000 en 15 januari 2001 geen verlenging van het oorspronkelijk contract uitmaken op grond dat dit oorspronkelijk contract reeds beëindigd werd ingevolge de beslissing van eiseres van 23 oktober 2000 om een beperkte offerteaanvraag uit te schrijven;

Dat het middel in zoverre eveneens berust op een onjuiste lezing van het arrest;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

OM DIE REDENEN,

HET HOF, in verenigde kamers

Verwerpt het cassatieberoep;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

De kosten begroot op de som van achthonderd negenennegentig euro zes cent jegens de eisende partij en op de som van tweehonderd zevenentwintig euro vijf cent jegens de verwerende partij N.V. ISS.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, verenigde kamers, te Brussel, door eerste voorzitter Pierre Marchal, afdelingsvoorzitter Edward Forrier, raadsheer Francis Fischer, afdelingsvoorzitters Claude Parmentier en Robert Boes, de raadsheren Ernest Waûters, Ghislain Dhaeyer, Greta Bourgeois, Luc Huybrechts, Etienne Goethals en Philippe Echement, en in openbare terechtzitting van dertien juni tweeduizend en drie uitgesproken door eerste voorzitter Pierre Marchal, in aanwezigheid van advocaat-generaal Guido Bresseleers, met bijstand van hoofdgriffier Etienne Sluys.

13 JUNI 2003

C.02.0552.N/1

(get.) Marchal, Forrier, Fischer, Parmentier, Boes, Waûters, Dhaeyer, Bourgeois, Huybrechts, Goethals, Echement, Sluys.

Lasten en bevelen dat alle daartoe gevorderde gerechtsdeurwaarders dit arrest ten uitvoer zullen leggen;

Dat Onze procureurs-generaal en Onze procureurs des Konings bij de rechtbanken van eerste aanleg daaraan de hand zullen houden en dat alle bevelhebbers en officieren van de openbare macht daartoe de sterke hand zullen bieden wanneer dit wettelijk van hen gevorderd wordt;

Ten blijke waarvan dit arrest is ondertekend en gezegeld met het zegel van het Hof.

VOOR EENSLUIDENDE UITGIFTE

*afgegeven aan Mevrouw de Hoofdgriffier van
de Raad van State.*

Brussel, 17 juni 2003.

de Hoofdgriffier,

VRIJ:

Art. 280, 1 ° Wet. Reg.

Art. 1 h) R.B. 23.8.1948

R.R.D. nr. 5475

E. Sluys